

Koçyiğit, M. & Pamukçu, B. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentileri: Cinsiyet, psikolojik yardım alma deneyimi, psikolojik yardım almaya ilişkin tutum ve kişilik özelliklerinin rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (4), 2148-2171.

Geliş Tarihi: 13/10/2017

Kabul Tarihi: 07/12/2018

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DANIŞMADAN BEKLENTİLERİ: CİNSİYET, PSİKOLOJİK YARDIM ALMA DENEYİMİ, PSİKOLOJİK YARDIM ALMAYA İLİŞKİN TUTUM VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN ROLÜ

Melike KOÇYİĞİT*
Burcu PAMUKÇU**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin cinsiyete ve psikolojik yardım alma deneyimine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumları ile kişilik özelliklerinin psikolojik danışmadan beklentilerini ne derece yordadığını ortaya koymaktır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları 310 (181 kadın, 129 erkek) üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Bulgular, kadın üniversite öğrencilerinin kendini açma ve kabul beklentileri ile kolaylaştırıcılık beklentilerinin, erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Regresyon analizi sonuçları psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun kendini açma ve kabul, kolaylaştırıcılık ve yönlendiricilik beklentisini; yumuşak başlılığın ise kolaylaştırıcılık, destekleyicilik ve yönlendiricilik beklentisini pozitif yönde anlamlı olarak yordadığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışmadan beklentiler, psikolojik yardım almaya ilişkin tutum, kişilik özellikleri.

COLLEGE STUDENTS' EXPECTATIONS ABOUT COUNSELING: THE ROLE OF GENDER, PRIOR HELP-SEEKING EXPERIENCES, ATTITUDES TOWARD SEEKING PSYCHOLOGICAL HELP AND PERSONALITY TRAITS

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine the college students' expectations about counseling in terms of gender and prior help-seeking experiences and to investigate the role of attitudes toward seeking psychological help and personality traits in predicting college students' expectations about counseling. The relational survey model was used in the study. The participants of the study were 310 (181 women, 129 men) undergraduate college students. The results of the study showed that female college students' expectations of self-disclosure and acceptance and facilitative conditions were significantly higher than male's. The results of Stepwise Multiple Regression Analyses indicated that attitude toward seeking psychological help was a predictor of expectations of self-disclosure and acceptance, facilitative conditions and directiveness; and agreeableness was a predictor of expectations facilitative conditions, nurturance and directiveness.

Keywords: Expectations about counseling, attitude toward seeking psychological help, personality traits.

* Araştırma Görevlisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, e-posta: mlkocyiğit@gmail.com

** Araştırma Görevlisi Dr., Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, e-posta: burcu.pamukcu@ege.edu.tr

1.GİRİŞ

Üniversite yılları bireyin, bağımsız bir birey olarak hareket edebilme, potansiyelini fark etme, kendini geliştirme, meslek edinme, yaşam koşullarını zenginleştirme ve yetişkinliğe hazırlanma süreci olarak kritik bir dönemdir. Bu kritik süreçte yaşanan psikolojik ve sosyal değişimler üniversite öğrencilerinin yaşamında birçok güçlüğü de beraberinde getirmektedir (Acun ve Kapıkıran, 2013; Gizir 2005; Kızıldağ, Demirtaş Zorbaz, Gençtanırım ve Arıcı 2012; Kitzrow, 2003; Meydan ve Lüleci, 2013; Türküm, Kızıldağ ve Sarıyer, 2004). Üniversite öğrencileri yaşadıkları bu sorunlarla bazen kendileri baş edebilirken bazen de ebeveynlerinin, arkadaşlarının, öğretmenlerinin ya da bir uzmanın yardımına ihtiyaç duyabilmektedirler (Erkan, Özbay, Cihangir-Çankaya, ve Terzi, 2012). Bu dönemde psikolojik yardım almalarını gerektiren kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki konularda birçok sorunla karşı karşıya kalan üniversite öğrencileri için (Topkaya ve Meydan, 2013), karşılarına çıkan engellerle baş edebilmelerinde ve yaşam koşullarına uyum sağlayabilmelerinde psikolojik danışma hizmetlerinin, önemli bir işleve sahip olduğu düşünülmektedir (Kızıldağ ve diğer., 2012).

Türkiye’de üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım arama davranışı ile ilgili yapılan araştırmalar, psikolojik yardım alma ihtiyacı hissetmelerine rağmen psikolojik danışma yardımı almaktan kaçındıklarını (Erkan, Cihangir-Çankaya ve diğer., 2012; Kızıldağ ve diğer., 2012; Koydemir ve Demir, 2005, Stallman ve Shochet, 2009; Erkan, Özbay ve diğer., 2012; Topkaya ve Meydan, 2013) ve psikolojik yardım alma konusunda isteksiz olduklarını (Koydemir, Erel, Yumurtacı ve Şahin, 2010; Lukito Setiawan, 2006) göstermektedir. Türküm (2007) öğrencilerin psikolojik yardım almaktan kaçınmalarında, kişiliğin, yaşadıkları problemlerin niteliğinin, yaşanan kültürün veya toplumsal yapının etkisi olabileceğini belirtmiştir. Bu durum, üniversite öğrencileri için yardım alma sürecinin aşamalarının nasıl gerçekleştiğini gözden geçirme gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda, problemin farkına varma ve yardıma ihtiyacı olduğunu ifade etme ile başlayan, ulaşılabilir yardım alma kaynaklarının belirleme ve kimden ve nereden yardım alacağına karar verme sonrasında yardım almaya başlamayı ve yardım sunan profesyonelle sorununu ifade etmeyi kabul etme şeklinde devam eden bu aşamaların üniversite öğrencileri tarafından nasıl deneyimlendiğinin incelenmesi gerekmektedir (Rickwood, Deane, Wilson ve Ciarrochi, 2005). Dolayısıyla öncelikle yardım almaya karar verme ve uygun yardım kaynaklarına ulaşma sürecinin incelenmesi beklenmektedir.

Belirtildiği üzere psikolojik danışma sürecinin danışan açısından, bir ihtiyacın farkına varılması ile başlaması beklenmektedir (Yıldırım, 2013). Bireyin bu farkındalığı psikolojik yardım arama davranışının belirleyicisi olmakla birlikte tek başına yeterli görülmemektedir (Yıldırım, Atlı ve Çitil, 2014). Araştırmalar, psikolojik yardım arama davranışını, psikolojik yardım arama tutumu, psikolojik yardım arama niyeti ve psikolojik yardım arama gönüllüğü olarak farklı boyutlarıyla incelemektedir. Söz konusu araştırmalarda, danışanların psikolojik yardım alma deneyimi (Solberg, 1994; Türküm, 2005), daha önceki yardım arama davranışları (Bicil, 2012; Koydemir-Özden, 2010), cinsiyet (Addis ve Mahalik, 2003; Gürsoy ve Gizir, 2018; Komiya, Good ve Sherrod, 2000; Topkaya, 2014a; Topkaya ve Meydan, 2013; Türküm, 2001; Yıldırım ve diğer., 2014), kişilik özellikleri (Kakhnovets, 2011), eğitim düzeyi ve ekonomik durumu (Arslantaş, 2000; Arslantaş, Dereboy, Aştı ve Pektekin, 2011) gibi değişkenler dikkat çekmektedir. Ayrıca, psikolojik yardım aramama nedenlerinden biri olarak belirtilen

kendini damgalama, damgalanma kaygısı ve sosyal damgalanma algısı gibi (Corrigan, 2004; Gürsoy ve Gizir, 2018; Shea ve Yeh, 2008; Topkaya, 2014a, 2014b) değişkenlerin öne çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla danışanların psikolojik yardım arama davranışını etkileyen bireysel ve çevresel birçok faktör olduğu görülmektedir. Sözü edilen danışan özellikleri, psikolojik danışma alanyazınında psikolojik danışma yardımının etkililiğini belirleyen faktörlerden biri olarak görülmektedir (Lambert ve Ogles, 2004). Bu çerçevede literatürde öne çıkan danışan özellikleri, “danışanın sosyo-demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, ırk gibi); kişiliğine ilişkin özellikleri (baş etme becerileri ve değişime hazır olma düzeyi gibi); psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentileri; (kurduğu kişilerarası ilişkileri, bu ilişkilerin kalitesi ve bağlanma tarzı gibi) ve terapi sürecindeki davranışları (danışanın psikolojik danışma sürecine katılım düzeyi ve terapötik çalışma uyumu gibi)” şeklinde sınıflandırılmaktadır (Clarkin ve Levy, 2004).

Bu değişkenlerden biri olan danışanların psikolojik danışmadan beklentileri, “psikolojik danışma sürecinde ortaya çıkması muhtemel olan durumlara ilişkin danışanın kuracağı olası cümleler” (örn. “Psikolojik danışman benim problemimi anlar.”) olarak tanımlanmaktadır (Tinsley, Bowman ve Ray, 1988, s. 100). Psikolojik danışma sürecinde olacılara ilişkin danışanın inancı olarak da tanımlanabilen beklentilerin, danışanların psikolojik yardım alma sürecine başlamalarında, sürece devam etmelerinde ve sunulan yardımın etkililiğinde önemli olduğu bilinmektedir (Bordin, 1955; Moore-Thomas ve Lent, 2007; Tinsley ve diğer., 1984; Tinsley ve diğer., 1988; Wagner, 1998; Wescott Barich, 2002;). Psikolojik danışmadan beklentilere ilişkin yapılan ilk sınıflandırma *sonuç beklentisi* ve *rol beklentisi* şeklindedir (Glass, Arnkoff ve Shapiro, 2001; Tinsley ve diğer., 1988). Sonuç beklentisi danışanın psikolojik danışma deneyimi boyunca ilerleme kaydetmeye ilişkin umudunu; rol beklentisi ise psikolojik danışmanın ve danışanın rollerini içeren psikolojik danışma deneyiminin neler gerektireceğine ilişkin inançlarını ifade etmektedir (Constantino, Ametrano, ve Greenberg, 2012, Akt. Anderson, Patterson, McClintock, ve Song, 2013). Bu çalışmada temel alınan teorik çerçevede ise, Tinsley, Workman ve Kass (1980) danışanların psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentilerini dört başlık altında sınıflandırmaktadır. Bunlardan ilki, danışanın psikolojik danışma sürecinde sahip olduğu sorumluluklarını içeren “kişisel sorumluluklar”dır. “Kişisel sorumluluklar” psikolojik danışma sürecinde kendini açma ve açık bir şekilde ifade etme, beklenen sorumlulukları yerine getirme gibi danışanın kendi davranışlarına ilişkin beklentilerine işaret etmektedir. İkinci başlık olarak “kolaylaştırıcı koşullar” danışanın, psikolojik danışmanın kabul edici, içten ve dürüst olmasına yönelik beklentilerini kapsamaktadır. “Psikolojik danışmanın uzmanlığı” olarak isimlendirilen üçüncü boyut ise danışanların psikolojik danışmanlarının sahip olduğu eğitim ve sertifikalara, bilgi düzeyine, süreçteki yönlendiriciliğine ilişkin beklentilerini içermektedir. Son beklenti boyutu olan “destekleyicilik” ise daha çok psikolojik danışmanın kendini açmasına ve danışana destek olmasına vurgu yapmaktadır.

Psikolojik danışma öncesinde danışanların, kendilerinin ve psikolojik danışmanın rolleriyle birlikte süreçle ilgili söz konusu bu beklentilerinin (Patterson, Uhlin, ve Anderson, 2008) psikolojik danışma sürecini etkilediği bilinmektedir (Goldfarb, 2002; Moore-Thomas ve Lent, 2007). Dolayısıyla yapılan çalışmalarda psikolojik yardım arama sürecine, psikolojik danışma sürecinde ortaya çıkan davranışlara ve psikolojik danışma'nın sonuçlarına ilişkin çeşitli değişkenlerin ele alındığı görülmektedir. Bu çalışmaların bazıları bireylerin psikolojik danışmadan beklentilerinin cinsiyetleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Kadınların psikolojik danışman tarafından kabul

edilmeye ilişkin beklentileri daha yüksekken, erkeklerin psikolojik danışmanın yönlendirici olmasına ilişkin beklentilerinin yüksek olduğu görülmüştür (Tinsley ve Harris, 1976; Apfelbaum, 1958, Akt. Westcot Barich, 2002; Tinsley ve diğer., 1980; Craig ve Hennessy, 1989). Kadınların psikolojik danışma oturumlarında daha fazla sorumluluk üstlenmeye istekli olduğu ve erkeklere kıyasla psikolojik danışmadan daha olumlu sonuçlar almayı umduğu bilinmektedir (Hardin ve Yanico, 1983; Subich ve Hardin, 1985). Benzer şekilde, Ægisdóttir ve Gerstein, (2004) kadınların erkeklere göre daha fazla kişisel sorumluluk beklentisi olduğunu ortaya koymuştur. Erkekler ise daha fazla yönlendiricilik ve psikolojik danışmanın kendini açması yönünde beklentiye sahiptir. (Ægisdóttir ve Gerstein, 2004; Hardin ve Yanico, 1983; Kunkel ve Williams, 1991). Bir diğer araştırmada ise hem kadın hem de erkek öğrencilerin destekleyicilik beklentisinin eşit düzeyde olduğu görülmüştür (Kakhnovets, 2011).

İlgili alanyazın incelendiğinde danışanların psikolojik danışmadan beklentilerinin daha önceki yardım alma deneyimleriyle de ilişkili olduğunu ileri süren araştırmalar olduğu görülmektedir (Gladstein, 1969; Kakhnovets, 2011; Kenney, 1994; Subich ve Coursol, 1985). Daha önce psikolojik yardım almış bireylerin psikolojik danışma sürecinin nasıl olduğunu bilmeleri ve daha az yanlış düşünceye sahip olmaları sebebiyle beklentilerinin farklı olması beklenmektedir (Kakhnovets, 2011). Tinsley ve diğerleri (1984), psikolojik yardım almayan bireylerin, psikolojik yardım almanın yararlarına ilişkin beklentilerinin düşük olabileceğini belirtmişlerdir. Kakhnovets'in araştırmasında ise daha önce psikolojik yardım alan üniversite öğrencilerinin kişisel sorumluluk beklentilerinin bu yardımı almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (2011). Benzer şekilde Subich ve Coursol (1985) da psikolojik yardım almak için başvuran bireylerin kişisel sorumluluk beklentilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öte yandan, Robitschek ve Hershberger (2005) ise daha önceki psikolojik yardım alma deneyiminin, bireylerin psikolojik danışmadan beklentilerinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucu psikolojik danışmanın kuramsal yönelimiyle ilişkili olabileceği şeklinde açıklamışlardır. Psikolojik yardım alma deneyiminin psikolojik yardım almaya ilişkin tutumla da ilişkili olduğu bilinmektedir. Nitekim araştırmalarda daha önce psikolojik yardım alanların psikolojik yardım aramaya ilişkin tutumlarının, böyle bir deneyimi olmayanlara göre daha olumlu olduğu (Atik ve Yalçın, 2011; Kahn ve Williams, 2003; Türküm, 2005; Vogel ve Wester, 2003) bulunmuştur. Aynı şekilde psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu veya olumsuz tutumun psikolojik danışmadan beklentiyle de ilişkili olduğu bilinmektedir. Örneğin bir araştırmada psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun danışanların destekleyicilik beklentisi ile pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu tutumun kolaylaştırıcılık ve kişisel sorumluluk beklentisi ile de ilişkili olduğu görülmüştür (Kakhnovets, 2011).

Psikolojik yardım arama literatüründe ele alınan bir diğer değişken olan kişilik özellikleri ile danışanların psikolojik danışmadan beklentilerini ortaya koymayı amaçlayan araştırmalarla da karşılaşılmaktadır. Schaub ve Tokar (1999) psikolojik danışmadan beklentilerin, teorik olarak beş faktör kişilik modeliyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu konuda yapılan bir ampirik araştırmada psikolojik danışmadaki sonuçlarla (counseling outcome) danışanların nevroz puanları negatif, dışadönüklük ve sorumluluk puanları pozitif yönde ilişkili bulunmuştur (Miller, 1991). Araştırma sonuçlarına göre Miller (1991), söz konusu modelde yer alan kişilik tiplerinden nevrozlu danışanın stresinin yoğunluğunu ve süresini; dışadönüklüğün danışanın

iyileşme için istekliliğini; açıklık kişilik özelliğinin danışanın terapist/psikolojik danışmanın müdahalelerine karşı tepkisini, yumuşak başlılığın kişi olarak terapist/psikolojik danışmana tepkisini ve sorumluluk kişilik özelliğinin ise psikoterapide çalışmaya gönüllüğünü etkilediğini belirtmiştir. Bu sonuçlar ışığında, danışan kendini açmaya ne kadar eğilimli ise (yani dışadönük kişilik puanları yüksek ise) ve ne kadar çok kişisel sorumluluk alırsa danışma sürecinden o kadar faydalanabileceği düşünülmektedir. Bir diğer araştırma sonucunda danışanın kolaylaştırıcılık beklentisi, beş faktör kişilik özelliklerinden dışadönüklük, yumuşak başlılık ve sorumluluk; danışanın sürece dâhil olma beklentisi ise açıklık, dışadönüklük, sorumluluk ile pozitif yönde ilişkili (Kakhnovets, 2011) bulunmuştur. Hatchett ve Han (2006) ise dışadönüklük, yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özellikleri ile kolaylaştırıcılık beklentisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Psikolojik danışmanın uzmanlığına ilişkin beklentiler ise açıklık ve yumuşak başlılık kişilik özelliğiyle negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Özetle, alanyazındaki araştırma sonuçları incelendiğinde, danışanların psikolojik danışmadan beklentilerinin, danışanın cinsiyeti (Ægisdóttir ve Gerstein, 2004; Aphelbaum, 1958, Akt. Westcot Barich, 2002; Subich ve Coursol, 1985), danışanın kişilik özellikleri (Ægisdóttir ve Gerstein, 2004; Beitel ve diğer., 2009; Craig ve Hennessy, 1989; Hatchett ve Han, 2006 ; Miller, 1991; Oliver, Hart, Ross ve Katz, 2001), danışanın psikopatolojisi (Beitel ve diğer., 2009; Goldfarb, 2002); danışanın kültürel özellikleri (Byon, Chan ve Thomas, 1999; Constantine ve Arorash, 2001; Kim ve diğer., 2005; Paszkowska-rogacz, 2005), daha önce psikolojik danışma almış olma (Kakhnovets, 2011; Robitschek ve ve Hershberger, 2005; Tinsley ve diğer., 1984) gibi değişkenlerle ilişkili olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarından da hareketle, üniversite öğrencilerin psikolojik yardım aramaya ilişkin tutumlarının olumlu ya da olumsuz olmasının ve daha önce yardım alan öğrencilerin yardım sürecine ilişkin olumlu ya da olumsuz yaşantılar geçirmelerinin, yardım sürecine ilişkin bilgi sahibi olmalarının (Erkan, Özbay ve diğer., 2012) psikolojik danışmadan beklentilerini etkileyebileceği düşünülmektedir.

Türkiye’de ise üniversite öğrencilerinin yardım arama davranışlarıyla ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumları ile ilgili araştırmalar oldukça yaygınlaşsa da henüz üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma sürecinden beklentilerini belirlemeye yönelik çok az sayıda araştırma olduğu görülmektedir (Kutlu, 2002; Lüleci, Soylu ve Canbulat, 2015; Türküm ve diğer., 2004). Az sayıdaki bu araştırmalardan birinde Kutlu (2002) üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik biriminden beklentilerini incelemiş ve erkeklerin beklenti düzeylerinin kadınlara oranla, birinci sınıf öğrencilerinin beklentilerinin ise diğer sınıf düzeylerine oranla daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Türküm ve diğerlerinin (2004) üniversite öğrencilerinin ve üniversite personelinin üniversite psikolojik danışma merkezinden yararlanmama sebeplerini ortaya koymayı amaçladıkları bir araştırmada ise, psikolojik yardım hizmeti sunan uzmandan beklentiler ele alınmıştır. Araştırmacıların hazırladıkları anket aracılığıyla elde ettikleri verilerde, üniversite öğrencilerinin ve personelinin psikolojik yardım hizmeti veren uzmandan beklentilerinin gerçekçi olduğu (bilgilerin gizli tutulması, iyi bir dinleyici olması, anladığını hissettirmesi vb. gibi) görülmüştür. Söz konusu araştırmada da vurgulandığı gibi, gerçektışı beklentiler, bireylerin psikolojik yardım almalarını engelleyen en önemli faktörler arasında görülmektedir.

Üniversite öğrencilerine psikolojik yardım hizmeti sunan ruh sağlığı çalışanları tarafından danışanların bu sürece ilişkin beklentilerinin ne olduğunun bilinmesinin, psikolojik danışma sürecini yapılandırılmaları ve danışanla bu doğrultuda terapötik ilişki kurabilmeleri bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Danışanların psikolojik danışmadan beklentileri psikolojik yardım almaya ne kadar süre devam edeceklerini, süreçten memnuniyetlerini, süreçte ne kadar çok, ne kadar hızlı ilerleyeceklerini (Ascher-Svanum, Rochford, Cisco, ve Claveaux, 2001; Garland, Aarons, Saltzman, ve Kruse, 2000) ve psikolojik danışma sürecinin etkililiğini belirlemektedir (Beitel ve diğer., 2009; Goldfarb, 2002; Kim ve diğer., 2005). Bu yönüyle danışanların beklentilerini bilmenin psikolojik danışmanlara ve araştırmacılara zengin bir bilgi sağlayacağına (Anderson ve diğer., 2013) inanılmaktadır. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin ne olduğunun ve bu beklentiler ile ilişkili faktörlerin neler olabileceğinin ortaya konmasının son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

Türkiye’de üniversitelerde bulunan psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinde çalışan ve üniversite öğrencilerine psikolojik yardım sunan tüm psikolojik danışmanlar için birer potansiyel danışan olarak üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerini belirlemenin sunulan hizmetin etkililiğini arttırmaya yardımcı olacağına inanılmaktadır. Ayrıca bulguların “psikolojik yardım almaya ilişkin farkındalığının yüksek olması beklenen” (Altun ve Yazıcı, 2012) ancak psikolojik yardım almaya isteksiz olduğu görülen (Erkan, Cihangir-Çankaya ve diğer., 2012; Kızıldağ ve diğer., 2012; Topkaya ve Meydan, 2013) üniversite öğrencilerinin yardım arama davranışlarını anlamlandırmaya da yardımcı olacağı düşünülmektedir. Psikolojik danışmadan beklentilerin kültüre bağlı olarak değiştiğini ortaya koyan araştırmalar (Byon ve diğer., 1999; Kim ve diğer., 2005) dikkate alındığında, bu araştırma Türk kültüründe öğrencilerin psikolojik danışmadan beklentilerini ortaya koyması yönüyle de önemlidir. Bu araştırmanın Türkiye’de üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin neler olduğunu ortaya koyan az sayıdaki araştırmadan biri olması özelliğiyle sonraki araştırmalara ışık tutacağına inanılmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında, bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin cinsiyete ve psikolojik yardım alma deneyimine göre farklılık gösterip göstermediğini; ayrıca psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun ve kişilik özelliklerinin psikolojik danışmadan beklentileri ne ölçüde yordadığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1.Araştırma Modeli

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentileri ile cinsiyet, psikolojik yardım alma deneyimi, psikolojik yardım almaya ilişkin tutum ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2013). Bu model ile psikolojik danışmadan beklentilerin cinsiyet ve psikolojik yardım alma deneyimine göre farklılaşp farklılaşmadığı ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutum ve kişilik değişkenlerinin psikolojik danışmadan beklentileri ne derece yordadığı incelenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin batısında bulunan bir üniversitede öğrenim gören uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 310 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan 181'i kadın (%58) 129'u erkek (%42) oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18 – 30 ($\bar{x}$ =21, sd =2.07) arasında değişmektedir. Çeşitli fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin %40'ı (n =125) birinci sınıf, %22'si (n =68) ikinci sınıf, %19'u (n =60) üçüncü sınıf, % 17'si (n =52) ise dördüncü sınıf öğrencisidir. Katılımcıların %2'si (n =5) ise sınıf düzeylerini belirtmemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 33'ü daha önce psikolojik yardım almış, %67'si ise daha önce psikolojik yardım almamıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu form aracılığıyla, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri, öğrenim gördükleri bölüm ve sınıf düzeyleri, psikolojik yardım alma deneyimine sahip olup olmadıkları bilgisi elde edilmiştir.

2.3.2. Psikolojik Danışma Yardımına İlişkin Beklentiler Ölçeği (PDYİBÖ)

Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentilerini belirlemek amacıyla geliştirilen PDYİBÖ, 23 maddeden oluşmaktadır ve dört faktörlü bir yapıya sahiptir (Lüleci ve diğer., 2015). Kendini açma ve kabul boyutu dokuz (örnek madde (“Sorunumun şu anki hayatımı nasıl etkilediğiyle ilgili konuşmak isterim”), yönlendiricilik boyutu altı (“Psikolojik danışmanımın sorunuma ilişkin çözüm önerileri sunmasını beklerim.”), kolaylaştırıcılık boyutu beş (“Psikolojik danışmanımın sorunlarımı anlatmamı sağlayacak sorular sormasını beklerim.”), destekleyicilik boyutu ise üç maddeden (“Psikolojik danışmanımın bana değer verdiğini hissetmek isterim.”) oluşmaktadır. Beşli derecelendirme tipinde hazırlanan ölçekten alınabilecek toplam puan 23 ile 115 arasında değişmektedir. Kendini açma ve kabul boyutundan alınabilecek toplam puan 9 ile 45, yönlendiricilik boyutundan alınabilecek toplam puan 6 ile 30, kolaylaştırıcılık boyutundan alınabilecek toplam puan 5 ile 25, destekleyicilik boyutundan alınabilecek toplam puan ise 3 ile 15 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentilerinin yüksek olduğunu göstermektedir. PDYİBÖ'nün ve alt boyutlarının iç tutarlılığını gösteren Cronbach Alfa katsayıları Kendini Açma ve Kabul için .90, Yönlendiricilik için .88, Kolaylaştırıcılık için .78, Destekleyicilik için .81, ölçeğin tümü için ise .93, bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin tümü için Cronbach Alfa katsayısı .91'dir.

2.3.3. Profesyonel Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği

Türküm (2004) tarafından geliştirilen bu ölçek ile bireylerin profesyonel yardıma ilişkin tutumlarının ölçülmesi amaçlanmaktadır. 5'li Likert tipinde değerlendirilen 18 maddeden oluşan Ölçek iki faktör yapısına sahiptir. Ölçeğin birinci faktörü, psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu görüşleri, ikinci faktörü ise psikolojik yardım almaya ilişkin olumsuz görüşleri içermekte, faktörlerin iç tutarlılık katsayıları ise sırasıyla .92, .77'dir. Ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .90'dır. Ölçeğin test-tekrar test

yöntemi ile elde edilen kararlılık katsayısı ise .77'dir. Ölçeğin maddeleri 1 ile 5 arasında puanlanmakta ve ölçekten alınabilecek puanlar 18-90 arasındadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, psikolojik yardıma ilişkin olumlu tutumun yüksekliğine işaret etmektedir. Bu araştırmada ise ölçeğin tümü için Cronbach Alfa katsayısı .87'dir.

2.3.4.Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi

Bacanlı, İlhan ve Aslan (2009) tarafından geliştirilen ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin yapılan açımlayıcı faktör analizinde, dışadönüklük, yumuşak başlılık, sorumluluk, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık şeklindeki beş farklı kişilik boyutunu ölçebilecek özellikte 40 sıfat çifti belirlenmiştir. Elde edilen beş boyutun, beş faktörlü kişilik özelliklerine ait toplam varyansın %52.6'mı açıkladığı görülmüştür. Geliştirilen ölçeğin dış geçerliğini Negatif-Pozitif Duygu Ölçeği, Sürekli Kaygı Envanteri, Sosyotropi Ölçeği, Çatışmalara Tepki Ölçeği kullanılarak test edilmiştir. Elde edilen sonuçlarda, ölçeğin geçerli olduğu görülmüştür (Bacanlı ve diğer., 2009).

2.4.Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında toplanmıştır. Ölçme araçları, araştırmacılar tarafından alınan izinler doğrultusunda ilgili fakültelerde ders saatlerinde uygulanmıştır. Uygulama koşullarının standart olması için uygulamanın sınıf ortamında ve ders saatlerinin aynı diliminde yapılmasına dikkat edilmiştir. Uygulamalarda öğrencilere araştırmanın amacı, verilerin hangi amaçla kullanılacağı açıklanmış, veriler araştırmaya katılmaya gönüllü öğrencilerden toplanmıştır. Ölçek formunun uygulanması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

2.5.Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 20 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel analizleri belirlemek için öncelikle varsayımlar test edilmiştir. Öncelikle üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin ne olduğuna ilişkin betimsel veriler sunulmuştur. Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin cinsiyet ve psikolojik yardım alma deneyimlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Duygusal dengesizlik, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk kişilik özellikleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla ise aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde .05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak öğrencilerin psikolojik danışmadan beklentilerine ilişkin betimleyici istatistikler sunulmuş ve ardından üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin cinsiyetlerine ve psikolojik yardım alma deneyimlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Daha sonra ise, öğrencilerin kişilik özelliklerinin ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarının psikolojik danışmadan beklentilerini ne ölçüde yordadığı incelenmiştir. Tablo 1'de üniversite öğrencilerinin PDYİBÖ'nün alt ölçeklerinden elde ettikleri puanlara ilişkin betimleyici istatistikler sunulmuştur.

Tablo 1.*Psikolojik danışmadan beklentiler puanlarına ilişkin betimleyici istatistikler*

	Cinsiyet	N	Minimum	Maksimum	$\bar{X}$	SS
			Puan	Puan		
Kendini Açma ve Kabul	Kadın	181	32	45	40.97	3.49
	Erkek	128	27	45	39.88	3.90
Kolaylaştırıcılık	Kadın	181	19	25	23.41	1.64
	Erkek	129	17	25	22.85	1.95
Destekleyicilik	Kadın	181	9	15	13.85	1.38
	Erkek	127	9	15	13.69	1.41
Yönlendiricilik	Kadın	181	21	30	27.67	2.41
	Erkek	128	19	30	27.23	2.61

Öğrencilerin psikolojik danışmadan beklentiler ölçeğinin alt ölçeklerinden elde ettikleri puan ortalamaları eşitlenerek karşılaştırılmış ve en yüksek puan ortalamasının kolaylaştırıcılık beklentisi alt boyutundan elde edildiği görülmüştür ($\bar{X}_k= 23.41$, $ss=1.64$; $\bar{X}_e = 22.85$, $ss=1.95$). Kolaylaştırıcılık beklentisini sırasıyla destekleyicilik ($\bar{X}_k= 13.85$, $ss=1.38$; $\bar{X}_e = 13.69$, $ss=1.41$), yönlendiricilik ($\bar{X}_k= 27.67$, $ss=2.41$; $\bar{X}_e = 27.23$, $ss=2.61$), kendini açma ve kabul beklentisi ($\bar{X}_k= 40.97$, $ss=3.49$; $\bar{X}_e = 39.88$, $ss=3.90$) izlemektedir.

Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri, Psikolojik Yardım Alma Deneyimleri ve Psikolojik Danışmadan Beklentilerine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin cinsiyetlerine ve psikolojik yardım alma deneyimlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Analizden önce normal dağılım varsayımı test edilmiş ve kendini açma ve kabul, kolaylaştırıcılık, destekleyicilik ve yönlendiricilik beklentilerinin basıklık ve çarpıklık değerlerinin +1.00 -1.00 değerleri arasında olduğu ve dağılımın normal olduğu görülmüştür (Tabachnick ve Fidell, 2007). Varyansların homojenliği varsayımının test edilmesi sonucunda ise gruplar arası varyansların homojen olduğu yalnızca kolaylaştırıcılık beklentisinde kadın ve erkek öğrencilerin elde ettikleri puanların varyanslarının homojen olmadığı görülmüştür. Testin sonuçları bu bulgu doğrultusunda yorumlanmıştır. T-testi sonuçları Tablo 2 ve Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 2.*Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerine ait puan ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları*

	Cinsiyet						t	Df
	Kadın			Erkek				
	$\bar{X}$	Ss	n	$\bar{X}$	Ss	n		
Kendini açma ve kabul	40.97	3.49	181	39.88	3.90	128	2.58*	307
Kolaylaştırıcılık	23.41	1.64	181	22.85	1.95	129	2.68*	244.79
Destekleyicilik	13.85	1.38	181	13.69	1.41	127	0.95	306
Yönlendiricilik	27.67	2.41	181	27.23	2.61	128	1,53	307

* $p < .05$

Tablo 2’de görüldüğü gibi kadın üniversite öğrencilerinin kendini açma ve kabul beklentileri ($t(307)= 2.58, p<.05, Cohen d=.29$) ile kolaylaştırıcılık beklentilerinin puan ortalamasının ($t(307)= 2.68, p<.05, Cohen d= .31$), erkek öğrencilerin ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Cohen’in (1988) küçük $\geq .20$, orta $\geq .50$, büyük $\geq .80$ kriterine (Akt. Leech, Baret ve Morgan, 2008) göre değerlendirildiğinde hesaplanan etki büyüklüklerinin küçük olduğu görülmektedir. Öte yandan, destekleyicilik ve yönlendiricilik beklentilerinin ise cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Tablo 3.

Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerine ait puan ortalamalarının psikolojik yardım alma deneyimine göre karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları

	Psikolojik Yardım						t	df
	Evet			Hayır				
	$\bar{X}$	Ss	n	$\bar{X}$	Ss	n		
Kendini açma ve kabul	40.75	3.57	101	40.37	3.78	205	0.85	304
Kolaylaştırıcılık	23.14	1.88	101	23.18	1.77	206	-0.19	305
Destekleyicilik	13.73	1.48	100	13.80	1.36	205	-0.41	303
Yönlendiricilik	27.52	2.27	100	27.45	2.61	206	0.22	304

* $p < .05$

Tablo 3’te görüldüğü gibi daha önce psikolojik yardım alma deneyimine sahip öğrencilerin kendini açma ve kabul beklentisi puan ortalamaları 40.75 ($ss=3.57$), kolaylaştırıcılık beklentisi puan ortalamaları 23.14 ($ss=1.88$), destekleyicilik beklentisi puan ortalamaları 13.73 ($ss=1.48$) ve yönlendiricilik beklentisi puan ortalamaları 27.52 ($ss=2.27$) olarak hesaplanmıştır. Daha önce psikolojik yardım alma deneyimine sahip olmayan öğrencilerin puan ortalaması ise kendini açma ve kabul beklentisi için 40.37 ($ss=3.78$), kolaylaştırıcılık beklentisi için 23.18 ($ss=1.77$), destekleyicilik beklentisi için 13.80 ($ss=1.36$) ve yönlendiricilik beklentisi için 27.45 ($ss=2.61$) bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin psikolojik yardım alma deneyimlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları ise daha önce psikolojik yardım alan ve almayan öğrencilerin kendini açma ve kabul ($t(304)= .85, p>.05$), kolaylaştırıcılık ($t(305)= -.19, p>.05$), destekleyicilik ($t(303)= -.41, p>.05$) ve yönlendiricilik beklentileri ($t(304)= .22, p>.05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir.

Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Danışmadan Beklentilerinin Yordanmasına Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Verilerin analizine geçilmeden önce çoklu doğrusal regresyon analizinin normal dağılım, oto-korelasyon, doğrusallık ve çoklu doğrusal bağlantı varsayımları test edilmiştir. Bu amaçla ilk olarak, Tolerans ve VIF değerleri incelenmiş ve elde edilen Tolerance değerlerinin .10’dan küçük ve VIF değerlerinin 10’dan büyük olmadığı (Field, 2005) ve bu nedenle doğrusallık ve çoklu doğrusal bağlantı varsayımlarının karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Oto-korelasyon olup olmadığını test etmek amacıyla Durbin-Watson değerleri hesaplanmış ve Durbin-Watson Kritik Değerler Tablosu’na göre değerlendirilmiştir. Sonuç olarak bağımsız değişkenler arasında oto-korelasyon olmadığı görülmüştür (Alpar, 1997). Sonuç olarak, ön analizler çoklu doğrusal regresyon

analizinin varsayımlarının ihlal edilmediğini göstermiştir. Varsayımların karşılanması üzerine üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin (duygusal dengesizlik, dışa dönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk) ve psikolojik yardıma ilişkin tutumlarının psikolojik danışmadan beklentilerini ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla dört ayrı, aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Danışmadan Beklentilerinin Yordanmasına Ait Aşamalı Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Değişken	B	SH	β	T	p	R	R ²
Kendini Açma ve Kabul	Sabit	34.27	1.46		23.56	.000*		
	Tutum	.09	.02	.25	4.31	.000*	.25	.06
Kolaylaştırıcılık	Sabit	21.69	.53		40.85	.000*		
	Yumuşak başlılık	.03	.01	.16	2.84	.005*	.17	.03
	Sabit	20.17	.82		24.47	.000		
Destekleyicilik	Yumuşak başlılık	.03	.01	.14	2.47	.014*	.17	.03
	Tutum	.03	.01	.14	2.39	.017*	.14	.02
	Sabit	12.80	.41		30.94	.000*		
Yönlendiricilik	Yumuşak başlılık	.02	.01	.14	2.43	.016*	.14	.02
	Sabit	24.24	1.0		24.24	.000		
	Tutum	.05	.01	.19	3.28	.001*	.19	.04
	Sabit	22.61	1.15		19.71	.000		
Yönlendiricilik	Tutum	.04	.01	.17	2.87	.004*	.19	.04
	Yumuşak başlılık	.04	.02	.16	2.79	.006*	.16	.03

* $p < .05$

Duygusal dengesizlik, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk kişilik özellikleri ve psikolojik yardıma ilişkin tutumun üniversite öğrencilerinin kendini açma ve kabul beklentisini yordama gücüne ilişkin aşamalı çoklu doğrusal regresyona analizi sonuçları, psikolojik yardıma ilişkin tutum puanlarının öğrencilerin kendini açma ve kabul beklentisinin anlamlı bir yordayıcısı olduğunu ($R^2=.062$, $F(1,283)=18.60$, $p<.001$) ve varyansın %6'sını açıkladığını göstermiştir. Açıklanan varyans oranının değerlendirilmesinde 0-12 düşük, 13-25 orta, 26-48 yüksek, 49 ve üstü çok yüksek olarak kabul edilmiştir (Cohen, 1988, Akt. Leech ve diğer., 2008). Bu referans değerlerine göre açıklanan varyans oranının düşük olduğu görülmektedir. Duygusal dengesizlik, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk kişilik özelliklerinin kendini açma ve kabul beklentisini yordamada anlamlı birer yordayıcı olmadığı görülmüştür.

Duygusal dengesizlik, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk kişilik özellikleri ve psikolojik yardıma ilişkin tutumun üniversite öğrencilerinin kolaylaştırıcılık beklentisini yordama gücüne ilişkin aşamalı çoklu doğrusal regresyon sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir. Regresyon eşitliğine ilk olarak giren yumuşak başlılık

değişkeninin kolaylaştırıcılık beklentisini anlamlı şekilde yordadığı ($R^2= .028$, $F(1, 284)=8.073$, $p<.05$) ve varyansın %3'ünü açıkladığı görülmüştür. Regresyon eşitliğine ikinci olarak giren psikolojik yardım almaya ilişkin tutum değişkeninin de kolaylaştırıcılık beklentisinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($R^2=.047$, $F(1,283)=5.715$, $p<.05$). Psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun açıklanan varyansa %2'lik bir katkı yaptığı görülmektedir. Söz konusu iki değişken birlikte kolaylaştırıcılık beklentisine ilişkin varyansın %5'ini açıklamaktadır. Açıklanan varyans oranının düşük olduğu görülmektedir (Akt. Leech ve diğer., 2008).

Duygusal dengesizlik, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk kişilik özellikleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun üniversite öğrencilerinin destekleyicilik beklentisini yordama gücüne ilişkin aşamalı çoklu doğrusal regresyon sonuçları yalnızca yumuşak başlılık değişkeninin destekleyicilik beklentisini yordadığını göstermiştir ($R^2= .020$, $F(1, 282) =5.88$, $p<.05$]. Yumuşak başlılığın varyansın %2'sini açıkladığı ve bu açıklanan varyans oranının oldukça düşük olduğu sonucuna varılmıştır (Akt. Leech ve diğer., 2008).

Duygusal dengesizlik, dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, sorumluluk kişilik özellikleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun üniversite öğrencilerinin yönlendiricilik beklentisini ne derece yordadığını belirlemek için aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 4'te görüldüğü üzere, analize ilk sırada giren ve anlamlı bir yordayıcı olan psikolojik yardım almaya ilişkin tutum değişkeninin tek başına varyansın %4'ünü açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır ($R^2=.037$, $F(1,283)=10.74$, $p<.05$]. Analize ikinci olarak dâhil olan yumuşak başlılık değişkeni ise açıklanan varyansa %2,5'lik bir katkı yapmıştır. Toplamda ise bu iki değişkenin yönlendiricilik beklentisine ilişkin varyansın %6'sını açıkladığı ($R^2= .062$, $F(1, 282)=7.76$, $p<.05$] ve bu açıklanan varyans oranının düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akt. Leech ve diğer., 2008).

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin cinsiyete ve psikolojik yardım alma deneyimine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve öğrencilerin psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarının ve kişilik özelliklerinin psikolojik danışmadan beklentilerini ne derece yordadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın bulguları, öğrencilerin psikolojik danışmadan beklentilerinin oldukça yüksek olduğunu ve beklentilerinin sırasıyla kolaylaştırıcılık, destekleyicilik, yönlendiricilik, kendini açma ve kabul şeklinde olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca kadın üniversite öğrencilerinin kendini açma ve kabul beklentileri ile kolaylaştırıcılık beklentilerinin, erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Psikolojik yardım alma deneyiminin ise öğrencilerin psikolojik danışmadan beklentileri üzerinde bir farklılık yaratmadığı ortaya konmuştur. Buna ek olarak bulgular, psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun kendini açma ve kabul beklentisini; yumuşak başlılık ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun kolaylaştırıcılık beklentisini; yumuşak başlılığın destekleyicilik beklentisini; psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun ve yumuşak başlılığın ise yönlendiricilik beklentisini pozitif yönde ve düşük düzeyde yordadığını göstermiştir.

İlgili alanyazın incelendiğinde, psikolojik yardım sürecinde danışanın üstlendiği sorumlulukları ve aktif rolünü kapsayan kişisel sorumluluk beklentisinin bu araştırmanın bulgularına paralel olarak kadınlarda daha yüksek olduğu görülmüştür (ÆGisdóTtir ve Gerstein, 2000; 2004; Kakhnovets, 2011). Kadınların psikolojik yardım almaya yönelik

tutumlarının erkeklere oranla daha olumlu olmasının (örn. Kaknovets, 2011; Topkaya, 2014a) psikolojik yardım sürecinde daha aktif olmaya istekli olmaları ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Kadınların yardım sürecinde kendini açma ve aktif rol oynama beklentisi erkeklere oranla daha fazla olmasına karşın, araştırmanın bulguları üniversite öğrencilerinin destekleyicilik, kolaylaştırıcılık ve yönlendiricilik beklentileri ile kıyaslandığında daha düşük düzeyde kendini açma ve kabul beklentisi içinde olduklarını göstermektedir. Bu bulgu öğrencilerin psikolojik danışma sürecinde sorunlarıyla ilgili konuşma, yaşadıklarını yeniden gözden geçirme ve farkındalık kazanma gibi faktörleri de barındıran kendini açma ve kabul beklentisine öncelikli olarak sahip olmadıklarını düşündürmektedir. Bu bulgu Mocan-Aydın'ın (2000) Türk kültüründe farkındalıktan çok yardım sürecinin sonunda olumlu sonuçlar elde etmeye önem verdiği yönündeki görüşleri ile paralellik göstermektedir. Ayrıca Yorgun ve Voltan Acar (2014) Türk kültüründe daha çok dışsal denetim örüntüsünün yaygın olduğunu, dolayısıyla bu örüntüye sahip olan bireylerin kişisel sorumluluk olarak davranışlarını değerlendirmesinin zor olduğunu belirtmektedir. Bu durum öğrencilerin psikolojik danışmanın tutum ve davranışlarına ilişkin beklentilerinin, süreçteki kendi aktif rollerine ve sorumluluklarına ilişkin beklentilerinden daha yüksek olmasını açıklar niteliktedir.

Kadın öğrencilerin psikolojik yardım sürecinde kolaylaştırıcılık beklentilerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olması daha önce yapılan araştırmalardan elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir. İlgili alanyazında, birçok araştırmanın bulgusu, kadınların kolaylaştırıcılık beklentilerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ortaya koyduğu görülmektedir (ÆGisdóttir ve Gerstein, 2004; Hardin ve Yanico, 1983; Hatchett ve Han, 2006; Kaknovets, 2011). Bu sonuç kadın üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım alma sürecinde, psikolojik danışman tarafından doğru bir şekilde anlaşılmayı, psikolojik danışmanın kendilerini aktif ve ilgili dinlemesini beklediklerini göstermektedir. Bu durumun kadın ve erkekler arasındaki bazı kişilik özellikleri farklılıklarından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Costa, Terracciano ve McCrae (2001) yirmi altı farklı kültüre mensup katılımcıyla yürüttükleri araştırmada kadınların erkeklere kıyasla sıcaklık ve duygulara açıklık alt ölçeklerinden daha yüksek puanlar aldığını ortaya koymuştur. Costa ve arkadaşları bu bulgu ile kadınların duygu, erkeklerin düşünce odaklı oldukları cinsiyet stereotipinin desteklendiğini belirtmişlerdir. Bu noktadan hareketle, kadınların psikolojik yardım sürecinde psikolojik danışmanın kendilerini anlamak için ilgi ve çaba göstermesini beklemeleri araştırmanın bulguları ile tutarlılık gösterirken benzer bir farkın destekleyicilik beklentisinde görülmemesi ise beklenmedik bir durumdur. Psikolojik danışmanı sevmek, sıcak bir ilişki kurmak, değer gördüğünü hissetmek gibi beklentileri kapsayan destekleyicilik beklentisinin hem kadın hem de erkek öğrencilerin eşit düzeyde sahip olduğu bir beklenti olduğu görülmektedir. Nitekim ÆGisdóttir ve Gerstein (2000) de yürüttükleri araştırmanın sonucunda destekleyicilik beklentisinin cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koymuşlardır.

İlgili alanyazında cinsiyet ve yönlendiricilik beklentisi arasında da anlamlı bir ilişki olduğunu gösteren araştırmalar dikkat çekmektedir (Hardin ve Yanico, 1983; Tinsley ve Harris, 1976). Bu araştırmaların bulguları erkeklerin psikolojik yardım sürecinin yönlendirici olmasına yönelik beklentilerinin kadınlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ancak beklentilerin aksine bu araştırmada erkek öğrencilerin yönlendiricilik beklentileri ile kadın öğrencilerin yönlendiricilik beklentileri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Yönlendiricilik beklentisi puan ortalamalarının her iki cinsiyet için de oldukça yüksek olduğu göz önünde bulundurulduğunda, üniversite öğrencilerinin

psikolojik yardım sürecinde cinsiyetlerinden bağımsız olarak tavsiye ve yönlendirme beklentisi içinde olduğu söylenebilir. Türkiye’de psikolojik yardım almak için başvuran danışanların farkındalık kazanmaktansa bir an önce olumlu bir sonuç elde etme isteği içinde oldukları ve yönlendirici olmayan psikolojik danışma kuramlarına kıyasla daha yönlendirici yaklaşımları daha etkili buldukları ileri sürülmektedir (Mocan-Aydın, 2000). Türk toplumundaki otoriteye bağlılık örüntüsüne dikkat çeken Yorgun ve Voltan Acar (2014) da danışanların psikolojik danışmanı bir otorite ve bir uzman olarak görerek daha aktif ve yönlendirici bir tutum bekleyebileceklerini belirtmişlerdir. Kültüre özgü bu özelliğin potansiyel danışanların psikolojik yardımı, sorunlarına ilişkin tavsiyeler ve çözüm önerileri alabilecekleri bir başvuru kaynağı olarak görmelerine neden olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada ayrıca psikolojik yardım alma deneyiminin öğrencilerin psikolojik danışmadan beklentileri üzerinde bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Robitschek ve Hershberger’in (2005) yürüttüğü araştırmanın bulguları ile tutarlı iken Kakhnovets’in (2011) daha önce psikolojik yardım alan üniversite öğrencilerinin kişisel sorumluluk beklentilerinin bu yardımı almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaştığı araştırma ile farklılaşmaktadır. Buna ek olarak önceki araştırma bulgularının aksine (ÆGisdóttir ve Gerstein, 2000, 2004; Hatchett ve Han, 2006) bu araştırmada öğrencilerin yönlendiricilik beklentilerinin de psikolojik yardım alıp almamalarına göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada psikolojik yardım alma deneyimi psikolojik danışman, psikolog ve psikiyatrist olmak üzere üç ruh sağlığı meslek elemanından alınan yardımı kapsamaktadır. Alınan psikolojik yardımın formatı, kapsamı, süresi ve niteliği ile ilgili katılımcılardan herhangi bir bilgi talep edilmemiştir. Psikolojik yardım alma deneyimine sahip öğrencilerin bazılarının deneyiminin 1-2 görüşme ile sınırlı olabileceği ve bu nedenle psikolojik danışma sürecini tam olarak deneyimleyememiş olmalarının mümkün olduğu düşünülmektedir. Bu durumun öğrencilerin psikolojik danışmadan beklentilerinin ayrılaşmamasına yol açtığı söylenebilir. Bir başka deyişle daha önce psikolojik yardım aldığını belirten öğrencilerin psikolojik danışma sürecine dair deneyimlerinin sınırlı olmasının, daha önce yardım almayanlarla benzer beklentilere sahip olmalarına yol açmış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada ulaşılan bir diğer bulgu, psikolojik yardım almaya ilişkin tutumun kendini açma ve kabul, kolaylaştırıcılık ve yönlendiricilik beklentisinin anlamlı bir yordayıcısı olduğudur. Bu bulgu ilgili araştırmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir. Kakhnovets (2011) araştırmasında psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu tutumun kolaylaştırıcılık ve kişisel sorumluluk beklentisi ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu tutuma sahip öğrencilerin kişisel sorumlulukları da içeren kendini açma ve kabul beklentisinin yüksek olması beklendik bir sonuç olarak öne çıkmaktadır. Olumlu tutuma sahip kişilerin psikolojik yardım sürecinde üstlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeye ve aktif rol üstlenmeye daha istekli olacakları ileri sürülmektedir (Kakhnovets, 2011). Ayrıca, öğrencilerin psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu tutuma sahip olmalarının, süreçte psikolojik danışmanın kolaylaştırıcı ve kabul edici olmasını beklemelerini sağladığı söylenebilir. Bir başka deyişle, psikolojik yardım almaya ilişkin tutumları daha olumlu olan öğrenciler, psikolojik yardım sürecinin güvenli, kendini açmayı teşvik edici ve ilgili bir ortam olmasını beklemektedirler. Yönlendiricilik beklentisi ile psikolojik yardıma ilişkin tutum arasındaki ilişki ise olumlu tutuma sahip öğrencilerin sorunlarının bir çözüme ulaşacağına ve bir uzman olarak psikolojik

danışmanın işe yarar önerilerde bulunacağına daha çok inanmalarından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Son olarak, kişilik özelliklerinden yalnızca yumuşak başlılığın anlamlı bir yordayıcı olduğu ve kolaylaştırıcılık, destekleyicilik ve yönlendiricilik beklentileriyle pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Daha önce yapılan araştırmalarda da yumuşak başlılık kişilik özelliği ile kolaylaştırıcılık beklentisi (Hatchett ve Han, 2006; Kakhnovets, 2011) ve destekleyicilik beklentisi (Kakhnovets, 2011) birbiriyle pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Yumuşak başlılık kişilik puanları yüksek olan bireylerin yönlendiricilik beklentilerinin yüksek olmasının anlaşılır olduğu düşünülmektedir. Bu kişiler otorite/uzman olarak görülen kişilerden tavsiye almaya daha eğilimli olabilmektedirler. Yine bu kişilik özelliğine sahip kişilerin kolaylaştırıcı ve destekleyici koşulların hâkim olduğu bir yardım süreci beklentisinde olmasının da beklendik bir durum olduğu düşünülmektedir. Daha önce yapılmış bazı araştırmaların bulgularının aksine, bu çalışmada dışadönüklük, sorumluluk, açıklık ve nevrozizm kişilik özellikleri ile psikolojik danışmadan beklentiler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Hatchett ve Han, 2006; Kakhnovets, 2011). Bu araştırmada kişilik özelliklerinin psikolojik danışma sürecindeki rol beklentileri ile ilişkisine odaklanılmıştır. Oysaki ilgili alanyazın incelendiğinde, kişilik özelliklerinin çoğunlukla psikolojik danışmadan elde edilmesi beklenen sonuçlarla (counseling outcome) ilişkili olduğu görülmüştür (Miller, 1991; Schaub ve Tokar, 1999). Kişilik özellikleri ile psikolojik danışma sürecine ilişkin beklentiler arasındaki ilişkilerin daha derinlemesine araştırılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerinin neler olduğunun ve bu beklentilerin cinsiyet, psikolojik yardım alma deneyimi, kişilik özellikleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumla ilişkisinin incelenmesinin bu popülasyona psikolojik yardım hizmeti sunan profesyonellere yol göstermesi beklenmektedir. Psikolojik danışmadan beklentilerin psikolojik yardım sürecinde danışanların davranışlarını ve sonuç beklentisini etkilediği ve yardım sürecinin başarıya ulaşmasında belirleyici olduğu düşünüldüğünde, psikolojik yardım veren uzmanlar tarafından göz ardı edilmemesi gereken bir faktör olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, bu araştırma uzmanların dikkatini üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentilerine çeken az sayıdaki araştırmadan biri olması bakımından önem taşımaktadır. Her danışanın psikolojik danışmadan beklentilerinin kendine özgü olduğu unutulmamakla birlikte, bu araştırmanın bulguları cinsiyetin, farklı kişilik özelliklerine ya da psikolojik yardım aramaya ilişkin olumlu ya da olumsuz bir tutuma sahip olmanın psikolojik danışmadan beklentilerle ilişkili olabileceğini ortaya koymuştur. Öte yandan bu araştırmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Bunlardan biri, araştırmaya katılan öğrencilerin psikolojik yardım alma deneyiminin kapsam ve süresinin belirsiz olmasıdır. Bu nedenle ileride yapılacak araştırmalarda yardım alma deneyimine sahip olan bireylerin sistematik, terapötik süreçleri barındıran ve belirli bir süre devam eden bir yardım sürecinden geçmiş olmalarının daha açık veriler elde edilmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Son olarak, ileride yapılacak araştırmalarda üniversite öğrencilerinin psikolojik danışmadan beklentileri ile ilişkili olabilecek farklı özelliklerin araştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acun, N. ve Kapıkıran, Ş. (2013). Psikolojik yardım aramada kendini damgalama ölçeği : Geçerlik ve güvenilirlik. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 131-141.
- Addis, M. E. ve Mahalik, J. R. (2003). Men, masculinity, and the contexts of help seeking. *American Psychologist*, 58(1), 5-14. doi: 10.1037/0003-066X.58.1.5
- ÆGisdóttir, S. ve Gerstein, L. H. (2004). Icelanders' and US Nationals' expectations about counseling the role of nationality, sex, and Holland's typology. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35(6), 734-748. doi: 10.1177/0022022104270115
- Alpar, R. (1997). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemlere giriş-I*. Ankara: Bağırgan Yayımevi.
- Altun, F. ve Yazıcı, H. (2012, Nisan). *Üniversitede okuyan kadınların travmatik yaşantıları ve psikolojik yardım alma durumları*. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu. Bildiri Kitabı 1. Cilt. (ss. 109-118). Ankara.
- Anderson, T., Patterson, C. L., McClintock, A. S. ve Song, X. (2013). Factorial and predictive validity of the Expectations About Counseling-Brief (EAC-B) with clients seeking counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 60(4), 496-507. doi: 10.1037/a0034222
- Arslantaş, H. (2000). *Yetişkinlerde profesyonel psikolojik yardım arama tutumu ve bunu etkileyen faktörler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Arslantaş, H., Dereboy, İ. F., Aştı, N. ve Çaylan, P. (2011). Yetişkinlerde profesyonel psikolojik yardım arama tutumu ve bunu etkileyen faktörler. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 12(1), 17-23. <http://193.255.56.48:8080/jspui/bitstream/1/265/2/265.pdf> adresinden alınmıştır.
- Ascher-Svanum, H., Rochford, S., Cisco, D. ve Claveaux, A. (2001). Patient education about schizophrenia: Initial expectations and later satisfaction. *Issues In Mental Health Nursing*, 22(3), 325-333. doi: 10.1080/01612840120737
- Atik, G. ve Yalçın, İ. (2011). Help-seeking attitudes of university students: The role of personality traits and demographic factors. *South African Journal of Psychology*, 41(3), 328-338.
- Bacanlı, H., İlhan, T. ve Arslan, S. (2009). Beş faktör kuramına dayalı bir kişilik ölçeğinin geliştirilmesi: Sıfatlara dayalı kişilik testi (SDKT). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 261-279.
- Beitel, M., Hutz, A., Sheffield, K. M., Gunn, C., Cecero, J. J. ve Barry, D. T. (2009). Do psychologically-minded clients expect more from counselling? *Psychology and Psychotherapy*, 82(4), 369-383. doi: 10.1348/147608309X436711

- Bicil, B. (2012). *Yetişkinlerin psikolojik yardım arama niyetlerinin incelenmesi: İzmir ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, İzmir. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Bordin, E. S. (1955). The implications of client expectations for the counseling process. *Journal of Counseling Psychology*, 2(1), 17-21
- Byon, K., Chan, F. ve Thomas, K. (1999). Korean international students' expectations about counseling. *Journal of College Counseling*, 2, 99-109. doi: 10.1002/j.2161-1882.1999.tb00148.x
- Clarkin, J. F. ve Levy, K. N. (2004). The influence of client variables on psychotherapy. M. J. Lambert (Ed.), *Handbook of psychotherapy and behavior change* içinde (5.baskı, s.194-226). New York: Wiley.
- Craig, S. S. ve Hennessy, J. J. (1989). Personality differences and expectations about counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 36(4), 401-407. doi: 10.1037/0022-0167.36.4.401
- Constantine, M. G., ve Arorash, T. J. (2001). Universal-diverse orientation and general expectations about counseling: Their relation to college students' multicultural counseling expectations. *Journal of College Student Development*, 42(6), 535-544
- Corrigan, P. (2004). How stigma interferes with mental health care. *American Psychologist*, 59, 614-625. doi: 10.1037/0003-066X.59.7.614
- Costa, P. T., Terracciano, A. ve McCrae, R. R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: Robust and surprising findings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(2), 322-331. doi: 10.1037/0022-3514.81.2.322
- Erkan, S., Cihangir-Çankaya, Z., Özbay, Y. ve Terzi, Ş. (2012). Üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım aramaya gönüllülük düzeylerinin yordanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 25-42.
- Erkan, S., Özbay, Y., Cihangir-Çankaya, Z. ve Terzi, Ş. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler ve psikolojik yardım arama gönüllükleri. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 94-107.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. (2. Baskı). London: Sage.
- Garland, A. F., Aarons, G. A., Saltzman, M. D. ve Kruse, M. I. (2000). Correlates of adolescents' satisfaction with mental health services. *Mental Health Services Research*, 2(3), 127-139. doi: 10.1023/A:1010137725958
- Gizir, C. A. (2005). Orta Doğu Teknik Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin problemleri üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2). 196-213.
- Gladstein, G. A. (1969). Client expectations, counseling experience, and satisfaction. *Journal of Counseling Psychology*, 16(6), 476-481. <http://dx.doi.org/10.1037/h0028487>

- Glass, C. R., Arnkoff, D. B. ve Shapiro, S. J. (2001). Expectations and preferences. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 38(4), 455-461. doi: 10.1037/0033-3204.38.4.455
- Goldfarb, D. E. (2002). College counseling center clients' expectations about counseling: How they relate to depression, hopelessness, and actual-ideal self-discrepancies. *Journal of College Counseling*, 5, 142-152. doi: 10.1002/j.2161-1882.2002.tb00216.x
- Gürsoy, O. ve Gizir, C. A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik yardıma yönelik tutumları: Sosyal damgalanma, kendini damgalama, öznel sıkıntıları açma, benlik saygısı ve cinsiyetin rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49), 137-155
- Hardin, S. I. ve Yanico, B. J. (1983). Counselor gender, type of problem, and expectations about counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 30(2), 294-297. doi: 10.1037/0022-0167.30.2.294
- Hatchett, G. T. ve Han, K. (2006). Development and evaluation of new factor scales for the expectations about counseling inventory in a college sample. *Journal of clinical psychology*, 62(10), 1303-1318. doi: 10.1002/jclp.20308
- Kakhnovets, R. (2011). Relationships among personality, expectations about counseling, and help-seeking attitudes. *Journal of Counseling ve Development*, 89, 11-19. doi: 10.1002/j.1556-6678.2011.tb00056.x
- Karasar, N. (2013). Bilimsel araştırma yöntemi (25.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kenney, G. E. (1994). Multicultural investigation of counseling expectations and preferences. *Journal of College Student Psychotherapy*, 9(1), 21-39.
- Kahn, J. H., ve Williams, M. N. (2003). The impact of prior counseling on predictors of college counseling center use. *Journal of College Counseling*, 6, 144-154
- Kızıldağ, S., Demirtaş Zorbaz, S., Gençtanırım, D. ve Arıcı, F. (2012). Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin psikolojik danışma yardımı almaya ve bu yardımın sunulduğu birimlere ilişkin görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 185-196.
- Kim, B. S. K., Ng, G. F. ve Ahn, A. J. (2005). Effects of client expectation for counseling success, client-counselor worldview match, and client adherence to Asian and European American cultural values on counseling process with Asian Americans. *Journal of Counseling Psychology*, 52(1), 67-76. doi: 10.1037/0022-0167.52.1.67
- Kitzrow, M. A. (2003). The mental health needs of today's college students: Challenges and recommendations. *NASPA Journal*, 41(1), 167-181. doi: 10.2202/1949-6605.1310
- Komiya, N., Good, G. E. ve Sherrod, N. B. (2000). Emotional openness as a predictor of college students' attitudes toward seeking psychological help. *Journal of Counseling Psychology*, 47(1), 138-143. doi: 10.1037/0022-0167.47.1.138

- Koydemir, S. ve Demir, A. (2005). ODTÜ öğrencilerinde yardım arama davranışı, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 211-218.
- Koydemir, S., Erel, Ö., Yumurtacı, D. ve Şahin, G. N. (2010). Psychological help-seeking attitudes and barriers to help-seeking in young people in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 32(4), 274-289. doi: 10.1007/s10447-010-9106-0
- Koydemir-Özden, S. (2010). Self-aspects, perceived social support, gender, and willingness to seek psychological help. *International Journal of Mental Health*, 39(3), 44-60. doi:10.2753/IMH0020-7411390303
- Kutlu, M. (2002). Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri. *Eğitim ve Bilim*, 27(123), 22-30
- Lambert, M. J. ve Ogles, B. M. (2004). The efficacy and effectiveness of psychotherapy. M. J. Lambert (Ed.), *Bergin and Garfield's handbook of psychotherapy and behavior change* içinde (5.baskı, s.139-193). New York: Wiley.
- Leech, N. L., Barrett, K. C. ve Morgan, G. A. (2008). *SPSS for intermediate statistics: Use and interpretation* (3. Baskı). Psychology Press.
- Lukito Setiawan, J. (2006). Willingness to seek counselling, and factors that facilitate and inhibit the seeking of counselling in Indonesian undergraduate students. *British Journal of Guidance ve Counselling*, 34(3), 403-419. doi: 10.1080/03069880600769654
- Lüleci, B., Soylu, Y. ve Canbulat, N. (2015). Psikolojik danışma yardımına ilişkin beklentiler ölçeğinin geliştirilmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(3), 313-326.
- Mocan-Aydın, G. (2000). Western models of counseling and psychotherapy within Turkey: Crossing cultural boundaries. *The Counseling Psychologist*, 28(2), 281-298. doi: 10.1177/0011000000282007
- Moore-Thomas, C., ve Lent, R. (2007). Middle school students' expectations about counseling. *Professional School Counseling*, 10(4), 410-418.
- Oliver, J. M., Hart, B. A., Ross, M. J. ve Katz, B. M. (2001). Healthy perfectionism and positive expectations about counseling. *North American Journal of Psychology*, 3(2), 229-242.
- Paszowska-rogacz, A. (2005). Client expectations about the counselling process and its outcomes – towards quality standards. *Ergonomia IJE&HF*, 27(4), 287-297.
- Patterson, C. L., Anderson, T. ve Wei, C. (2014). Clients' pretreatment role expectations, the therapeutic alliance, and clinical outcomes in outpatient therapy. *Journal of Clinical Psychology*, 70(7), 673-680. doi: 10.1002/jclp.22054
- Patterson, C. L., Uhlin, B. ve Anderson, T. (2008). Clients' pretreatment counseling expectations as predictors of the working alliance. *Journal of Counseling Psychology*, 55(4), 528-534.

- Rickwood, D., Deane, F. P., Wilson, C. J. ve Ciarrochi, J. (2005). Young people's help seeking for mental health problems. *Australian e-Journal for the Advancement of Mental Health*, 4(3), 1-34. doi: 10.5172/jamh.4.3.218
- Robitschek, C. ve Hershberger, A. R. (2005). Predicting expectations about counseling: Psychological factors and gender implications. *Journal of Counseling and Development: JCD*, 83(4), 457-469.
- Schaub, M., ve Tokar, D. M. (1999). Patterns of expectations about counseling: Relations to the five-factor model of personality. *Journal of Counseling & Development*, 77(2), 177-188.
- Shaffer, P. A., Vogel, D. L. ve Wei, M. (2006). The mediating roles of anticipated risks, anticipated benefits, and attitudes on the decision to seek professional help: An attachment perspective. *Journal of Counseling Psychology*, 53(4), 442-452.
- Shea, M. ve Yeh, C. J. (2008). Asian American students' cultural values, stigma and relational self-contrual: Correlates of attitudes toward professional help. *Journal of Mental Health*, 30(2), 157-172. doi: 10.17744/mehc.30.2.g662g512r1352198
- Solberg, V. S. (1994). Asian- American students' severity of problems and willingness to seek help from univeristy counseling centers: Role of previous counseling experience, gender and ethnicity. *Journal of Counseling Psychology*, 41(3), 275-279. doi: 10.1037/0022-0167.41.3.275
- Subich, L. M. ve Coursol, D. H. (1985). Counseling expectations of clients and nonclients for group and individual treatment modes. *Journal of Counseling Psychology*, 32(2), 245-251. doi: 10.1037/0022-0167.32.2.245
- Tinsley, H. E. ve Harris, D. J. (1976). Client expectations for counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 23(3), 173-177. doi: 10.1037/0022-0167.23.3.173
- Tinsley, H. E., Bowman, S. L. ve Ray, S. B. (1988). Manipulation of expectancies about counseling and psychotherapy: Review and analysis of expectancy manipulation strategies and results. *Journal of Counseling Psychology*, 35(1), 99-108. doi: 10.1037/0022-0167.35.1.99
- Tinsley, H. E., Workman, K. R. ve Kass, R. A. (1980). Factor analysis of the domain of client expectancies about counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 27(6), 561-570. doi: 10.1037/0022-0167.27.6.561
- Tinsley, H. E., Brown, M. T., de St. Aubin, T. M. ve Lucek, J. (1984). Relationship between expectancies for a helping relationship and tendency to seek help from a campus help provider. *Journal of Counseling Psychology*, 31(2), 149-160. doi:10.1037/0022-0167.31.2.149
- Topkaya, N. (2014a). Gender, Self-stigma, and public stigma in predicting attitudes toward psychological help-seeking. *Educational Sciences: Theory ve Practice*, 14(2), 480-488. doi: 10.12738/estp.2014.2.1799

- Topkaya, N. (2014b). Psikolojik yardım almaya ilişkin tutumu yordamada cinsiyet, psikolojik yardım alma nedeniyle kendini damgalama ve sosyal damgalanma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(2), 1-17. doi: 10.12738/estp.2014.2.1799
- Topkaya, N. ve Meydan, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar, yardım kaynakları ve psikolojik yardım alma niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1). 25-37
- Türküm, A. S. (2004). Developing a scale of attitudes toward seeking psychological help: Validity and reliability analyses. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 26(3), 321-329. doi: 10.1023/B:ADCO.0000035534.04757.aa
- Türküm, A. S. (2005). Who seeks help? Examining the differences in attitude of Turkish university students toward seeking psychological help by gender, gender roles, and help-seeking experiences. *The Journal of Men's Studies*, 13, 389-40. doi: 10.3149/jms.1303.389
- Türküm, A. S. (2007). Üniversite gençliğine yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, R. Özyürek, F. Korkut Owen, ve D. Owen (Ed.), *Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik* içinde (ss. 201-218). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Türküm, A. S., Kızıldaş, A. ve Sarıyer, A. (2004). Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi'nin hedef kitlesinin psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin ön çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(21), 15-27.
- Türküm, S. (2001). Stresle başa çıkma biçimi, iyimserlik, bilişsel çarpıtma düzeyleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiler: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2000-2001*, 1-16.
- Wagner, N. S. (1998). *A comparison of adult and traditionally-aged students' expectations about counseling*. Unpublished Doctoral Thesis. The Ohio State University
- Westcot Barich, A. (2002). Client expectations about counseling. G. S. Tryon (Ed.), *Counseling based on process research: Applying what we know* içinde (s. 27-65). Boston: Allyn ve Bacon.
- Yıldırım, T. (2013). A process of short-term dynamics oriented and individual counseling: A case of stuttering. *International Journal of Psychology and Counselling*, 5(6), 104-113.
- Yıldırım, T., Atlı, A. ve Çitil, C. (2014). Lise öğrencilerinin psikolojik yardım aramaya gönüllülükleri ile psikolojik belirtileri arasındaki ilişki. *e-International Journal of Educational Research*, 5(2), 89-104.
- Yorgun, A. ve Voltan Acar, N. (2014). Gerçeklik terapisinin Türk kültürüne uygulanabilirliği: Kültür açısından eleştirel bakış. *Education & Science/Eğitim ve Bilim*, 39(175), 216-226.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

College years are a critical developmental period in terms of students' self-adjustment and their active involvement in the social environment. The psychological and social changes that have taken place in this process bring many difficulties in the life of college students (Acun & Kapıkıran, 2013; Gizir 2005; Kızıldağ, Demirtaş Zorbaz, Gençtanırım & Arıcı 2012; Kitzrow, 2003; Türküm, Kızıldağ & Sarıyer, 2004). During the college years, counseling services have an important role in coping with barriers in personal, social, educational and vocational issues (Kızıldağ et al., 2012, Topkaya & Meydan, 2013). However, research on college students' psychological help seeking behavior in Turkey has shown that students are reluctant to seek and receive psychological help (Erkan, Cihangir-Çankaya et al., 2012; Kızıldağ et al., 2012; Koydemir & Demir, 2005, Koydemir, Erel, Yumurtacı & Şahin, 2010; Lukito Setiawan, 2006, Topkaya & Meydan, 2013). These findings revealed the necessity to oversee how the stages of receiving psychological help for college students take place and which factors influence their psychological help seeking behavior and effectiveness of the counseling process. Client characteristics are one of the four factors (including therapist variables, treatment approaches and techniques, and therapeutic working alliance) that influence the effectiveness of counseling process (Lambert & Ogles, 2004). Client characteristics includes sociodemographic variables such as age, gender and race; personality variables such as expectations about counseling, the level of readiness to change, coping skills, and psychological mindedness; interpersonal variables such as the quality of previous relationships and attachment styles; and in-therapy behavior such as client participation and therapeutic alliance (Clarkin & Levy, 2004). One of the client characteristics is expectations about counseling and it is defined as "client's understanding of the probability that an event will occur during the counseling process" (Tinsley, Bowman, & Ray, 1988, pp. 100). Client's expectations about counseling has a crucial role in choosing to enter counseling, continuing to counseling process and the effectiveness of counseling outcome (Wescott Barich, 2002; Tinsley, Bowman, & Ray, 1988). Tinsley, Workman and Kass (1980) is categorized expectations about counseling under the four headings. First one is personal commitment and it involves responsibilities of the clients during the counseling process. Second one is facilitative conditions and it includes the genuineness, trustworthiness and tolerance of the counselor. The third one is counselor expertise and it is related with education, knowledge and expertise of the counselor. The last one was nurturance and it includes acceptance and self-disclosure of the counselor. Review of the recent literature pointed out that expectations about counseling is related with gender (Ægis- dóttir & Gerstein, 2004; Aphelbaum, 1958, as cited in Westcot Barich, 2002; Subich & Coursol, 1985), personality (Ægis- dóttir & Gerstein, 2004; Beitel et al., 2009; Craig & Hennessy, 1989; Oliver, Hart, Ross & Katz, 2001), psychopathology (Beitel et al, 2009; Goldfarb, 2002), and cultural characteristics (Byon, Chan & Thomas, 1999; Kim, Ng & Ahn, 2005; Paszkowska-rogacz, 2005). In the light of relevant literature, the purpose of this study was to examine the college students' expectations about counseling in terms of gender and prior help-seeking experiences. The second purpose of the study was to investigate the role of attitudes toward seeking psychological help and personality traits in predicting college students' expectations about counseling.

2. Method

In this study, descriptive survey model was used to examine the role of gender, prior help-seeking experiences, attitudes toward seeking psychological help and personality traits on college students' expectations about counseling. The participants of the study were 310 undergraduate college students enrolled in the various departments at an university located in western part of Turkey. Out of 310, 181 of the participants were female (58%) and 129 of the participants were male (42%). Of the participants, 40% were freshman, 22% were sophomore, 19% were junior, and 17% were seniors. 33 % of the participants had previous help-seeking experiences. Expectations about Psychological Counseling Scale, Attitudes towards Seeking Psychological Help Scale, Adjective Based Personality Scale and Demographic Information Form were used for data collection. Demographic Information Form developed by researchers to obtain information about gender, departments and grade level, previous help-seeking experiences of the students. The data of the study were gathered in 2015-2016 academic year after necessary permission for administration was taken. The instruments were administered to students in their classes and the purpose of the study was explained to the participants. The administration process took nearly 15-20 minutes. The data of the study analyzed with SPSS 20 and prior to the analysis of data the assumption of the analyses were tested. Secondly, descriptive statistics were used to define the characteristics of the students and their expectations about counseling. Additionally, independent sample t-test was used to determine the differences between groups (female vs male; had vs had not previous help-seeking experiences). Also to examine the role of personality traits and attitudes toward seeking psychological help in predicting expectations about counseling stepwise multiple regression analysis were conducted.

3. Findings

The results of the study indicated that college students had high expectations about counseling and these expectations were facilitative conditions, nurturance, directiveness, self-disclosure and acceptance, respectively. Additionally, the results of the study showed that female college students' expectations of facilitative conditions were significantly higher than male's ($t(307) = 2.68, p < .05$). No differences were found between women and men according to their expectations of self-disclosure and acceptance, nurturance and directiveness. Also, results indicated that there were no differences in counseling expectations according to previous help-seeking experiences. Stepwise Multiple Regression Analysis were conducted for investigating the role of attitudes toward seeking psychological help and personality traits in predicting college students' expectations about counseling. Results indicated that attitude toward seeking psychological help was a predictor of expectations of self-disclosure and acceptance and accounted for the 6% of the total variance [$R = .248, R^2 = .062, F_{(1, 283)} = 18.60, p < .000$]. The agreeableness and attitude toward seeking psychological help were predictors of expectations of facilitative conditions and explained 5% of the total variance. The agreeableness was also a predictor of expectations of nurturance and explained 2% of the total variance [$R = .143, R^2 = .020, F_{(1, 282)} = 5.88, p < .05$]. And, attitude toward seeking psychological help and agreeableness were predictors of expectations of directiveness and explained 6% of the total variance.

4. Discussion and Results

The results of the study showed that female college students' expectations of facilitative conditions were significantly higher than men's and it is parallel with findings of previous studies. In the relevant literature, most of the studies pointed out that women have higher expectations for facilitative conditions in the counseling process (ÆGisdóTtir & Gerstein, 2004; Hardin & Yanico, 1983; Hatchett & Han, 2006; Kaknovets, 2011). Costa, Terracciano and McCrae (2001) conducted a study with 26 different culture and found that women had higher scores on warmth and openness to feelings subscales of Revised Neo Personality Inventory. These findings supported the stereotype that associate women with feeling. The results of the some studies showed a significant relationship between gender and expectations for directiveness in counseling (Hardin ve Yanico, 1983; Tinsley & Harris, 1976). However, in the current study any differences between male and female students according to their directiveness expectations were found. Both male and female students had higher level of expectation about directiveness. This finding is consistent with the idea that individuals prefer more directive approaches during the counseling process in Turkey (Mocan-Aydın, 2000). They expect to get positive outcome in a short period of time rather than to gain insight during the helping process. Another finding of this study was that there were no differences in counseling expectations according to previous help-seeking experiences. This finding is parallel with the results of Robitschek and Hershberger's (2005) study. On the other hand, Kaknovets (2011) concluded that students with previous help-seeking experiences had higher expectations for personal commitment. In this study no detailed information is gathered about previous help-seeking experiences. The length and content of the helping process and characteristics and qualifies of the therapist may play an important role in shaping expectancies. Additionally, the results of the current study showed that attitude toward seeking psychological help was a predictor of expectations of self-disclosure and acceptance, facilitative conditions and directiveness. In parallel with the results of this study, Kaknovets (2011) pointed out that attitude toward seeking psychological help was related with facilitative conditions and personal commitment. It is thought that individuals with more positive attitudes toward seeking psychological help will be more willing to take responsibility and to play an active role during the helping process. Among the personality traits, only agreeableness was found as a predictor of facilitative conditions, nurturance and directiveness. Results of the previous studies revealed that agreeableness was positively related with expectations for facilitative conditions (Hatchett & Han, 2006; Kaknovets, 2011) and nurturance (Kaknovets, 2011). Future studies will examine the relationships among expectations for counseling and other several characteristics of college students. Additionally, future studies should focus on the expectations about counseling of different sample groups.